

'KAMP-ARISTOCRATIE'

rijlaarzen, weggedoken in elegante regenjassen . . . Zij maanden de mensen tot rust en spoed aan bij het vertrek, zij voelden zich ingeschakeld bij 'de macht'. Deze groep had het zich in het kamp gemoedelijk gemaakt, er waren hoekjes in de barakken van de damesfunctionarissen die meer op een boudoir leken. Er werden grammofoonplaten gedraaid, het rook er naar parfum, er waren romantische kaarslantaarntjes, terwijl op vijftien meter afstand hun broeders en zusters wachtten op deportatie naar Auschwitz in overvolle zalen, slapend op rugzakken.¹

Een van de leden van die geprivilegieerde Joodse groep, van die 'kamp-aristocratie', voegde begin juli '43 een man die om uitstel van deportatie vroeg, toe: '*Was wollen Sie, Sie sind reines Transportmaterial*', een tweede man die op de transportlijst stond maar aan een maagkwaal leed, kreeg van een andere geprivilegieerde te horen: 'Des te beter voor je, des te eerder ben je dood.'² 'Wij waren ook wel Joden', vertelde na de oorlog E. A. Cohen die meer dan negen maanden lang tot die bevoorrechte groep behoord had, 'maar toch eigenlijk een beetje *Ober-Joden*.' Kwam een transport binnen, dan maakten die '*Ober-Joden*' zich klaar om het te ontvangen: ze kleedden zich netjes aan, rookten sigaretten, 'er werd', aldus Cohen,

'gefirt, er werden afspraakjes gemaakt, de nieuwtjes werden verteld. Wij hadden toch allemaal een stempel! Er kon ons toch niets gebeuren! . . . Als Schlesinger binnenkwam, stond je te buigen; er heerste een Duitse sfeer: het hakkenklappen en *schmeicheln*. Je deed er aan mee en je noemde het 'soepelheid'. Je was verschrikkelijk soepel om te proberen je leven te redden'³ -

daar draaide het gehele bestaan in Westerbork om, en om niets anders. Doodsangst domineerde het kamp en bepaalde de gedragingen van velen.

★

Binnen het prikkeldraad mat Westerbork ongeveer vijfhonderd bij vijf-

groep werden naar Auschwitz gezonden, waar Spetters vrouw en mijn schoonzusje spoedig bezweken in de misère van het *Frauenlager*. Van de vier was Spetter de enige die de bevrijding haalde.

¹ I. Spetter: '*Buna*' (1945), p. 5 (GC). ² Ph. Mechanicus: *In dépôt*, p. 78. ³ 'Ver-slag van mededelingen E. A. Cohen', II, p. 17-18.